

Ο ΠΑΤΡΟ-ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

Με την έκδοση αυτού του βιβλίου, επιχειρούμε μια προσπάθεια γνωριμίας με το έργο του Κοσμά του Αιτωλού ενός μεγάλου πρωταγωνιστή της προεπαναστατικής περιόδου του 1821 που μαζί με άλλους βοήθησε τον σκλαβωμένο Έλληνα για τον μεγάλο ξεσηκωμό του Ελληνικού Γένους και την Ελευθερία του.

Ο Κοσμάς ο Αιτωλός έζησε από το 1714 έως το 1779, το έργο του όμως “ζει” και θα ζει όσο υπάρχει Ελληνικό Έθνος αφού το έργο του απ’ την αρχή συνδέθηκε με την επιβίωση του Ελληνισμού.

Σ’ αυτό το βιβλίο καταγράφουμε τη βιογραφία του, μια σκιαγραφία της προσωπικότητας από τον Μητροπολίτη, Αυγ. Καντιώτη, χάρτες με το οδοιπορικό των περιοδειών του, μια αντιπροσωπευτική Διδαχή, αποσπάσματα από τις διδαχές του προς το Έθνος, προφητείες και την ακολουθία που ψάλλεται στις 24 Αυγούστου στις Ορθόδοξες Εκκλησίες ώστε ο αναγνώστης να πάρει μια συνολική εικόνα από τα έργα και ημέρες του Κοσμά του Αιτωλού και με τη βοήθεια του σκιτσογράφου Ζαφείρη Ιωσηφίδη δίνουμε συμβολικές σκιαγραφήσεις στιγμών υπερχρονικών που δί-

νουν “χίλιες λέξεις” και “μιλάνε” ίσως δυνατότερα απ’ τη φωνή μας... Σίγουρα τα σκίτσα αυτά του σκιτσογράφου μας Ζαφείρη Ιωσηφίδη, που κατάφεραν να συνοψίσουν “πολλή ιστορία” σε απλές γραμμές, αξίζει να διανεμηθούν σε σχολεία και να διαφυλαχθούν σε κάποιο πνευματικό ίδρυμα ή ιστορικό μουσείο.

Τα μηνύματα που βγαίνουν ή τα μηνύματα που έχουμε στόχο να βγουν είναι και πολλά και προς πολλές κατευθύνσεις.

Η Ελληνική Πολιτεία, η Εκκλησία, το Υπουργείο Παιδείας, οι ιερείς, ο λαός, οι επαναστάτες, οι νέοι, τα κόμματα, οι οργανώσεις, οι σύλλογοι, οι έμποροι, οι καταπιεστές και καταπιεζόμενοι έχουν να διδαχθούν σημαντικά θέματα διαβάζοντας τις διδαχές του Κοσμά του Αιτωλού.

Ο Κοσμάς ο Αιτωλός, το κυρίως έργο του το έκανε μέσα σε μία 20ετία περιοδεύοντας σχεδόν όλη την Ελλάδα και κηρύττοντας Ελληνισμό και Ορθοδοξία σε δύσκολους καιρούς, κοντά στο λαό, υπό τουρκικό ζυγό. Βρήκε τρόπους, τη δύναμη και τα μέσα. Ο κυριότερος αντίπαλος αυτού του “Μοναχικού Περιπατητή” ήταν η αμάθεια γι’ αυτό και βασικό του έργο ήταν η ίδρυση σχολείων, ώστε μέσω των γνώσεων και γραμμάτων να συνεχισθεί η προσπάθεια και αναγέννηση του Έθνους.

Όταν ο Κοσμάς ο Αιτωλός απαγχονίσθηκε στα 1779 στην Ελλάδα λειτουργούσαν ΜΟΝΟ 35 σχολεία σε όλο τον ελληνικό χώρο (Εγκυκλοπαίδεια “ΝΕΑ ΔΟΜΗ” σελ. 181, τόμ. 8ος). Μέσα σε μια 20ετία ο Κοσμάς ο Αιτωλός όπως γράφει σε επιστολή του στον αδελφό του Χρυσάνθο το 1779, ίδρυσε... “10 ελληνικά σχολεία και 200 δια κοινά γράμμα-

τα”. Το 1820 ο αριθμός των ελληνικών σχολείων έφθασε τα 300. Όπου εκήρυττε παρακινούσε να φτιάξουν σχολείο ώστε να μαθαίνουν γράμματα τα Ελληνόπουλα ΧΩΡΙΣ ΠΛΗΡΩΜΗΝ (Δωρεάν Παιδεία).

Μεγάλα συμπεράσματα θα βγουν αν πανεπιστημιακοί ερευνητές ψάξουν να βρουν πού ιδρύθηκαν αυτά τα σχολεία και ποιοι εμαθήτευσαν .

Ο Ρήγας Φεραίος στα πρώτα 20 χρόνια ίσως, ήταν ένας από τους τυχερούς μαθητές αποδέκτες των μηνυμάτων αυτών των σχολείων που ξεκινά το 1880 το πρώτο του έργο, ένα χρόνο μετά τον απαγχονισμό του Κοσμά του Αιτωλού, μεταδίδοντας τα εθνεγερτικά σαλπίσματά του στην Ελλάδα, στην Κωνσταντινούπολη, στη Βλαχία και Βιέννη, που με διαφορετικές επιδιώξεις, συνέχισε ο Αδ. Κοραής απ’ το Παρίσι ακριβώς τη χρονιά που πεθαίνει ο Ρήγας στα 1798 εκδίδοντας βιβλία ελληνικά με τα έργα των αρχαίων συγγραφέων που φρόντισαν Έλληνες λόγιοι και έμποροι να προωθήσουν όπου υπήρχε σχολείο και Ελληνισμός για να αναπτρωθεί το ελληνικό φρόνημα.

Ο Κοσμάς κήρυξε, ο Ρήγας τραγούδησε, ο Κοραής έγραψε για το γλυκό ποίημα της Ελευθερίας και η Επανάσταση του 1821 πολλά οφείλει στο έργο αυτών των τριών παιδιών της Ελλάδος. Το έργο του Κοσμά μέσα σε λίγα χρόνια “λαμπάδιασε” σε πόλεις και χωριά, κάθε ελληνική ψυχή με τη φωτιά των καρπών του ελληνικού πνεύματος και με τόσην ορμήν που καμιά δύναμη δεν ήταν ικανή να σταματήσει. Όμως οι ιστορικοί έχουν πολύ δουλειά να κάνουν ώστε να αποκαλυφθεί η αλήθεια και η πραγματική συνεισφορά του καθενός. Ο Ρήγας είχε ευρύτερες βλέψεις στη Βαλκανική, ο Κοραής συνδεδεμένος με διαφωτιστές

και ξένες επιρροές έβλεπε διαφορετικά το νεοΕλληνικό κράτος και ίσως μόνο ο Κοσμάς ο Αιτωλός είχε συγκεκριμένες ελληνικές επιλογές στο χώρο που ήτανε ο Έλληνας γι' αυτό και οι κινήσεις του είναι σε συγκεκριμένο χώρο, που με άδεια του Πατριαρχείου περιοδεύει και καθαγιάζει με το αίμα του.

Το έργο του Κοσμά του Αιτωλού είναι καρπός του Αγίου Πνεύματος, είναι καρπός του Ελληνικού Πνεύματος που μόνο σ' αυτή τη χώρα του Ηλίου καρπίζει.

Η Ελλάδα μας είναι ο ευλογημένος τόπος που μαζί με τους καρπούς της γης καρπίζει στον ήλιο του πνεύματος καρπούς που αποτελούν το καλύτερο ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ πολιτισμού της ανθρωπότητας. Βγαίνει ο ήλιος στην Ελλάδα και τα πάντα συναγωνίζονται πραγματικά και μεταφορικά να φανούν, να ΔΕΙΞΟΥΝ την παρουσία τους, το έργο τους. Βγαίνει ο ήλιος και “σκάει” χαμόγελα η Ελλάδα, ανθίζουν αγριολούλουδα στα χωράφια, κόκκινες παπαρούνες, τριαντάφυλλα εκατόφυλλα, χαμομήλια, άσπρες και κίτρινες παπαρούνες, ροζ κυκλάμινα, κόκκινα γεράνια, γαρύφαλλα, κρίνοι, βασιλικά, γιασεμιά... Βγαίνει ο πνευματικός ήλιος της Ελλάδος, το Ελληνικό Φως και ομορφαίνει ο κόσμος με ποιητές, με φιλοσόφους, με ήρωες, με μάρτυρες, με στοχαστές, με μουσικούς, με στρατηγούς, με ρήτορες, με μαθηματικούς, με ηθοποιούς, με συγγραφείς, με γιατρούς...

Στην Ελλάδα παλαιότερα και τώρα υπήρχαν και υπάρχουν στη ζωή των κατοίκων της σπουδαιότερες αξίες από το χρήμα και τον πλούτο.

Στην Ελλάδα είναι ότι μένει “πέραν του χρόνου” που μετρούν τα ρολόγια που μας ξεγελούν και δεν αποτιμάται σε χρήμα είναι η “ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ”, το βλέμμα της

“Αφροδίτης της Μήλου”, του Ερμή του Πραξιτέλη, η Αντιγόνη του Σοφοκλέους, ο Επιτάφιος του Περικλέους, η ομορφιά του Παρθενώνα, ο Μαραθώνας, οι Θερμοπύλες, οι Πλαταιές, η Σαλαμίνα, ο σοφός Σωκράτης, ο Αριστοτέλης, ο Πλάτων, Μέγας Αλέξανδρος και η πορεία του, οι κωμωδίες του Αριστοφάνη, οι λόγοι του Δημοσθένη, το ελληνικό αλφάβητο, οι συμβουλές του Ιπποκράτη, οι Μύθοι του Αισώπου, οι έρευνες του Δημόκριτου, τα Μαθηματικά του Πυθαγόρα, τα τόσα χιλιάδες επιτεύγματα του νου, του σώματος, του πνεύματος μιας χώρας που τροφοδότησε και τροφοδοτεί για αιώνες την ανθρωπότητα.

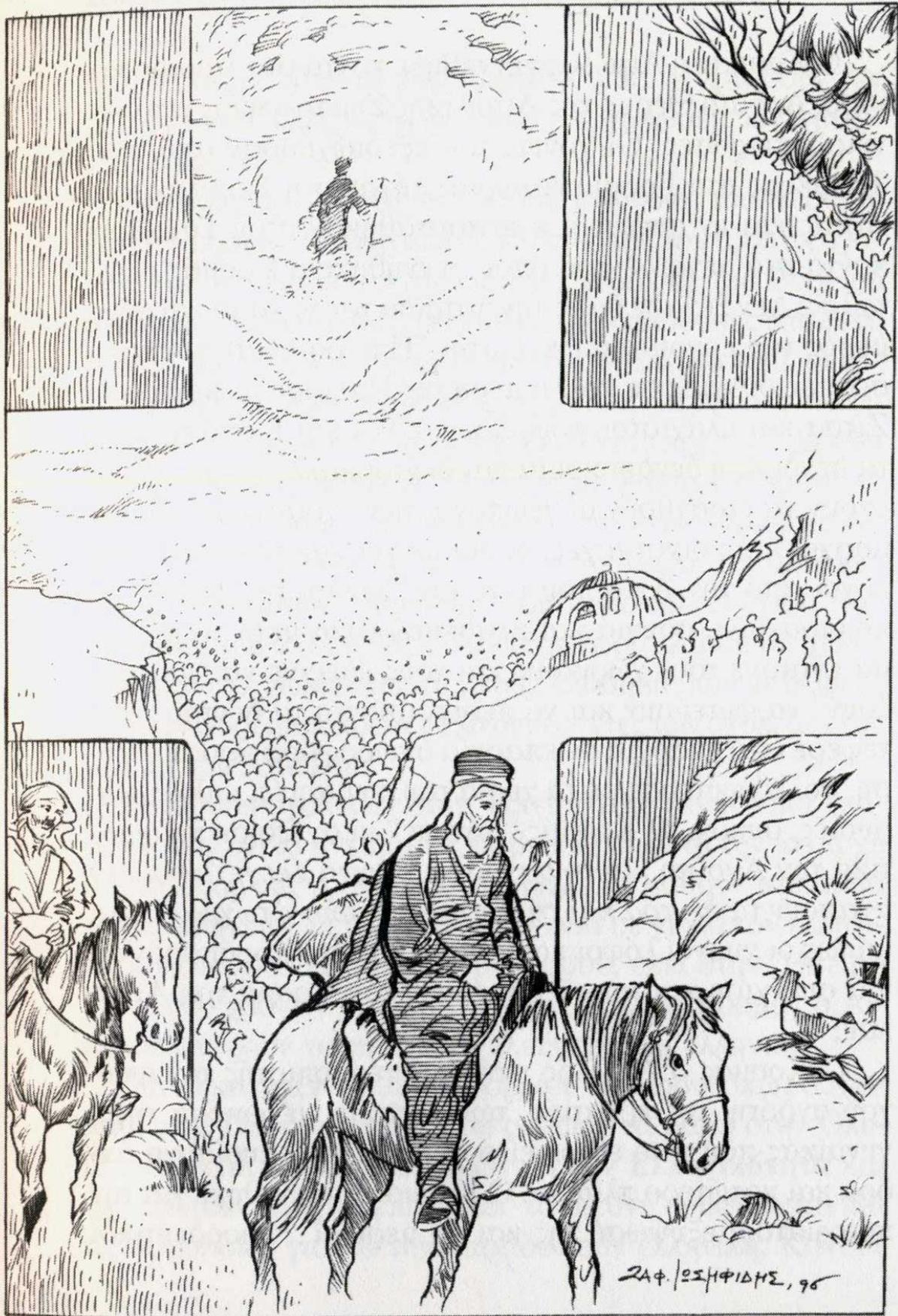
Είναι οι Ολυμπιάδες, τα Παναθήναια, οι χρυσές αποικίες όπου οι Έλληνες έκτιζαν πόλεις και πολιτισμό δικό τους όπου πήγαιναν. Οι Έλληνες δεν ήταν κατακτητές αποικιοκράτες (όπως οι Άγγλοι, οι Ολλανδοί, οι Ιταλοί, οι Ισπανοί) και εισαγωγείς πλούτου ξένων λαών, αλλά δημιουργοί πόλεων και περιουσίας εκεί που δεν υπήρχε... Σε κανένα ελληνικό μουσείο ή τόπο δεν υπάρχει ξένων λαών επίτευγμα, ενώ όλα τα μουσεία των Άγγλων, Γάλλων, Αμερικανών κ.λπ., είναι γεμάτα ξένες αλλά και ελληνικές δημιουργίες με “θλιμμένα πρόσωπα μεταναστών αγαλμάτων” σε ξένο χώρο και πατρίδα σαν τα επτά εκατομμύρια Έλληνες της διασποράς...

Οι καρποί του Ελληνικού Πνεύματος γεμίζουν τις βιβλιοθήκες και τα Μουσεία του κόσμου δίνοντάς τους χρώμα και γεύση. Δίνοντας χαρά και περηφάνια σε κάθε ελληνική γενιά που ξέρει να ξαναγεννά ήρωες και αγίους κάθε εποχή. Αν υπήρχε λόγος να “βγάλουμε” τις ελληνικές λέξεις απ’ τα ξένα λεξικά θα έμεναν χωρίς “έννοιες” με τα εξώφυλλα!

Κρυφή χαρά με γεμίζει καθώς σκέφτομαι την ΕΚΔΙΚΗΣΗ της ιστορικής έρευνας και αρχαιολογίας που σιγά-σιγά ξεσκεπάζει και τιμωρεί όλους αυτούς που τόσα χρόνια αποκηρύττουν την πραγματική αλήθεια.

Τρία μεγάλα κατεστημένα υλικής δύναμης πολέμησε ο Κοσμάς ο Αιτωλός, χωρίς χρήμα, χωρίς στρατό, χωρίς ξένες προστάτιδες δυνάμεις και τα κατανίκησε μ' ένα σκαμνί, ένα ραβδί, ένα σταυρό κι ένα ράσο! Τον υπόδουλο Έλληνα εκείνης της εποχής τον κατεξευτέλιζαν και εξουσίαζαν (προσωρινά) οι Τούρκοι κατακτητές, οι Εβραίοι έμποροι και Βενετσιάνοι και κάποιοι κοτζαμπάσηδες και σύμμαχοι της εξουσίας που κρατούσαν τη γη και τα μονοπώλια της εποχής...

Ιδρύοντας σχολεία, κάνοντας δασκάλους - μαθητές, και κηρύττοντας φωτισμένος από Πνεύμα Άγιο ξανάδωσε ελπίδα στο σκλάβο, σταμάτησε τις αλλαξοπιστήσεις, έδωσε αξία στον ιδρώτα και τα προϊόντα του μόχθου του Έλληνα, σταμάτησε την εμπορική εκμετάλλευση συμβουλευοντας να μπουν στο λιανεμπόριο και μεσεμπόριο κατ' αρχάς και στο χονδρεμπόριο αργότερα οι ίδιοι Έλληνες, μετέθεσε στο Σάββατο της Κυριακής το εμπόριο, κηρύττοντας τη σημασία της ΑΡΓΙΑΣ της Κυριακής, παρότρυνε να ομιλούν την ελληνική γλώσσα, πέταξε πάνω απ' τις φορεσιές των Ελλήνων τουρκικούς επηρεασμούς, ένωσε το ελληνικό στοιχείο με τις συμβουλές του να αλληλοσυγχωρούνται δημόσια και να αγαπιούνται, δίδαξε πρακτικά τη θρησκευτική συμπεριφορά, το Βάπτισμα, το Ευχέλαιο, το Γάμο, τη Θεία Κοινωνία, το Σταυρό, οδηγώντας σε συνήθειες και σχήματα τους Έλληνες που τους ανάγκαζαν να διαχωρίζονται απ' την αφομοίωση με ξένα στοιχεία και να μένουν διαφορετικοί.

Ο Κοσμάς ο Αιτωλός γεννήθηκε κοντά στο λαμπρό κέντρο, Αρχαίο Θέρμο της Αιτωλικής Συμπολιτείας από γονείς Ηπειρώτες. Οι γονείς του εξεδιώχθησαν από τους Τούρκους στα Γραμμενοχώρια, πήγαν στη Σκουληκαριά Άρτας και εν συνεχεία εγκαταστάθηκαν στον Ταξιάρχη κοντά στο μέγα δέντρο όπου γεννήθηκε ο Κοσμάς ο Αιτωλός. Δεν ξέχασε όμως την πατρίδα του γι' αυτό και μέγα μέρος του έργου του έγινε στην Ήπειρο. Κάτι που προσέφερε ο Άγιος σε πολλά μέρη της Ηπείρου με κέντρο τη Ζίτσα και ελάχιστοι γνωρίζουν, είναι και η αγάπη προς τα δένδρα, η δενδροκομία και δεντροκαλλιέργεια. Πόσα έχουν να διδαχθούν οι γεωπόνοι των “γραφείων”, οι δήμαρχοι και κοινοτάρχες, οι οικολόγοι και περιβαλλοντολόγοι από τον Άγιο που είχε στο ζωνάρι του δίπλα στο κομποσχοίνι, σουγιά και κλαδευτήρι και μετά το κήρυγμα έπαιρνε τους χωρικούς και τους έδειχνε να “μπολιάζουν” να φυτεύουν και να περιποιούνται τα δέντρα! Μετέφερε από επαρχία σε επαρχία οπωροφόρα προς φύτευση, πολλά φύτευσε με τα χέρια του, κερασιές, μηλιές, καρυδιές, συκιές. Ο Κοσμάς “πόνεσε” κι αγάπησε πραγματικά τον Αγρότη και την αγροτιά. Συχνά έλεγε “όσοι δεν αγαπούν τα δέντρα και τα φυτά θα ζήσουν φτωχικά”. Και μήπως οι γυμνοί λόφοι και κάμποι μας δεν προσφέρονται για συνέχιση και αυτού του έργου του Κοσμά του Αιτωλού;

Ο Κοσμάς ο Αιτωλός υπήρξε υπερασπιστής του φτωχού αγρότη της εργατιάς, των καταπιεσμένων και της... γυναίκας που τότε εθεωρείτο σκλάβα στον κυρίαρχο άνδρα και κατώτερο πλάσμα. Ο Κοσμάς αγωνίσθηκε για την πραγματική εξύψωσή της και αν μερικοί... προοδευτικοί

σήμερα διαβάσουν τα κηρύγματά του θα αναρτήσουν την εικόνα του σ' όλες τις φεμινιστικές οργανώσεις και γυναίκα σωματεία...

Το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών και ιδιαίτερα το τμήμα αποδήμου Ελληνισμού, μελετώντας τον τρόπο εργασίας του Κοσμά του Αιτωλού στις περιοχές της Βορείου Ηπείρου, μπορεί να διδαχθεί μεθόδους διείσδυσης υπό ξένη κατοχή, μεθόδους στήριξης αποδήμου Ελληνισμού, μεθόδους συμπεριφοράς προς αλλόθρησκους, μεθόδους διατήρησης του ελληνικού πνεύματος εκεί όπου πρέπει... Δεν θα υπήρχε σήμερα Βόρειος Ήπειρος με βαθιά ριζωμένο το ελληνικό πνεύμα αν δεν περνούσε από εκεί ο Κοσμάς Αιτωλός και η Αθήνα θα ήταν χωρίς τα λαμπρά κτίρια των Βορειοηπειρωτών ευεργετών, του Σίνα, του Τοσίσα, του Αβέρωφ, του Ζάππα, του Αρσάκη χωρίς Ζάππειο, χωρίς πολυτεχνείο, χωρίς στάδιο, χωρίς Ακαδημία που με δωρεές άφησαν Βορειοηπειρώτες Εθνοευεργέτες των σχολείων του Κοσμά του Αιτωλού.

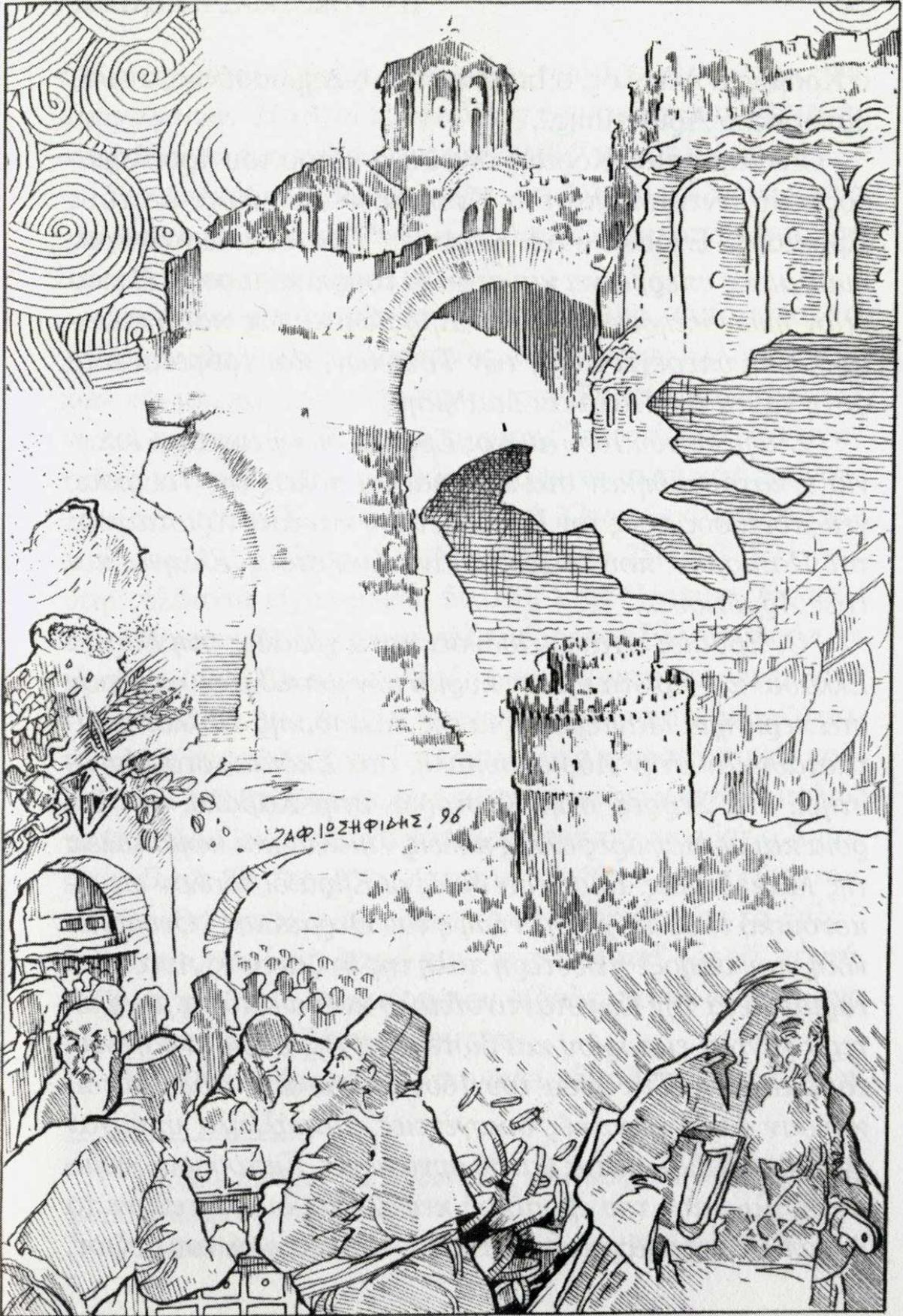
Η ίδρυση σχολείων στην Ήπειρο από τον Κοσμά έκαναν το ελληνικό πνεύμα να επιβιώσει σ' αυτή την περιοχή και τα ελληνικά γράμματα που ήθελε να μάθουν τα παιδιά χωρίς πληρωμή, μετέφεραν από γενιά σε γενιά τον ελληνικό πολιτισμό εκεί στη γη του Πύρρου, εκεί στην Ήπειρο των 3.000 χρόνων που οραματιστές όπως ο Κοσμάς ο Αιτωλός μπορούν να τη θέλουν ελεύθερη και ελληνική.

Τα σημερινά παιδιά της Βορείου Ηπείρου, όπως ο Χειμαριώτης Πύρρος Δήμας που σήκωσε τα βάρη στην Ολυμπιάδα, έτσι ανάλαφρα σηκώνουν την **Ελληνικότητα** και την κρατούν αλώβητη πάνω απ' τα διεθνή συμφέροντα και τις προδοσίες για να την παραδώσουν ελληνική. Κάνουν

προσευχές κοιτάζοντας τους γρατσουνισμένους και σακατεμένους αγίους των τραυματισμένων από τον Χότζα, χριστιανικών εκκλησιών και παρακαλούν τον Κοσμά τον Αιτωλό για τη μέρα που πέραν της ανθρώπινης λογικής, ο ελληνικός αυτός τόπος θα ελευθερωθεί, όπως προφήτευσε ο Άγιος Κοσμάς, ο “Τσοπάν - Παπάς” όπως τον αποκαλούν... Η Απολλωνία, η Μοσχόπολη, το Αργυρόκαστρο, η Αντιγονία, η Αχρίδα, το Βουθρωτό, το Δελβίνο, η Χειμάρρα, η Σωτήρα, η Αυλώνα, η Δρόπολη, η Κορυτσά και τόσα ελληνικά μέρη και χωριά περιμένουν το Υπουργείο Εξωτερικών και Παιδείας να τις ελευθερώσουν... χρησιμοποιώντας τα μέσα του Κοσμά του Αιτωλού, τα σχολεία, τα βιβλία, το κήρυγμα, την αγάπη, την Ορθοδοξία και όχι τανκ, κανόνια, διπλωματικές αποστολές και ανίερες συμμαχίες...

Η Ελλάδα έχει στη μάχη της εθνικής επιβίωσης όπλα πολιτισμού που αντέχουν στο χρόνο και δίπλα στα άλλα κράτη μπορεί να πάρει τη σπουδαιότητά της όχι από οικονομικά ή στρατηγικά συμφέροντα. Η Ελλάδα μπορεί να “εξάγει” πολιτισμό επειδή έχει. Η Ελλάδα μπορεί να “φανεί” στις μεγάλες δυνάμεις επειδή έχει μεγάλο πολιτισμό και μεγάλα παιδιά στην οικογένεια της ανθρωπότητας. Ας αναδειχθεί το έργο τους και η περιοχή τους.

Οι ελληνικές περιοχές ας συνδεθούν με τα πνευματικά προϊόντα και όχι με τα γεωργικά και όταν ρωτάνε οι ξένοι “τί βγάζει αυτός ο τόπος” να λένε βγάζει ήρωες, βγάζει φιλοσόφους, βγάζει γιατρούς, βγάζει αγίους. Είναι κρίμα να ακούς σήμερα ότι εδώ βγαίνει φράουλα ή καπνός ή πορτοκάλια ή ντομάτα ή σιτάρι ή πατάτες και να μην ακούς τα νέα παιδιά περήφανα να λένε, εδώ βγήκε ο Σωκράτης, ο Δημόκριτος, ο Βενιζέλος, ο Τρικούπης, ο Μακρουγιάννης,

ο Κοσμάς ο Αιτωλός, ο Ιπποκράτης, ο Δημοσθένης, ο Αλέξανδρος, ο Αριστείδης...

Ο Αδαμάντιος Κοραής δίνει ένα μέτρο του προβλήματος που αντιμετώπισε ο Κοσμάς ο Αιτωλός, με τους Εβραίους. Έγραφε ο Αδ. Κοραής: *“Των Ιουδαίων το προς ημάς μίσος υπερβαίνει και αυτό το τουρκικό μίσος... Η εναντίον ημών υπηρεφάνεια των Εβραίων καθώς και η καταφρόνησις υπερέχει αυτή, των Τούρκων, και τρέφεται από αυτή ταύτη την Παλαιάν Διαθήκην”*.

“Στα μέσα του 16ου αιώνος Εβραίοι διωγμένοι από Ισπανία εγκαταστάθηκαν στα λιμάνια και πόλεις της Τουρκίας γεμάτοι μίσος προς την Ιερά Εξέταση και τους Χριστιανούς του Παπισμού, που το ξέσπασαν πάνω στους Έλληνες και τους Αρμένιους...”

“Οι Εβραίοι είχαν διεισδύσει κατά χιλιάδες στη Βόρεια Ελλάδα και πρώτα έγιναν κύριοι των μεταλλείων αργύρου στα περίφημα Μαντεμοχώρια της Χαλκιδικής. Πολλοί εγκαταστάθηκαν στην Αδριανούπολη, στα Σκόπια, στο Μοναστήρι, στις Σέρρες, στην Καστοριά, στην Καβάλα, στη Βέροια και σε διάφορες άλλες πόλεις, λιμάνια και κωμοπόλεις της Μακεδονίας. Ιδιαίτερα όμως οι Εβραίοι έβαλαν ως οικονομικό τους στόχο τη “νύμφη του Θερμαϊκού” Θεσσαλονίκη, που υπήρξε η δεύτερη πόλη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας μετά την Κωνσταντινούπολη κι ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα εμπορίου και βιοτεχνίας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Στα μέσα του 16ου αιώνα στην πόλη κατοικούσαν 4.000 εβραϊκές οικογένειες. Παράλληλα υπήρχαν 10.000 εβραϊκά σπίτια και 80 συναγωγές. Εμποροοικονομικά κυκλώματα του εβραϊκού κεφαλαίου διαφεντεύανε τα μονοπώλια της ζάχαρης, του καφέ, του τσαγιού, του ρυζιού,

του σταριού, των πολύτιμων λίθων, των μυρωδικών και των μπαχαρικών. Ήταν οι τροφοδότες του τουρκικού στρατού σ' εφόδια ακόμη και τσόχες για 80.000 γενιτσάρους.

Σαν ανέκδοτο κυκλοφορούσε, ότι “όλοι δουλεύουν στους και για τους Εβραίους” και όλοι δανείζονται απ' αυτούς σε απαράδεκτα ύψη τοκογλυφίας”*.

Ιστορικοί ερευνητές θα πρέπει να δουν κάποτε και να γράψουν και για τις μειοψηφίες εκείνων των Ελλήνων λαϊκών και μη, που συμμαχισαν με την εξουσία του κατακτητή και άφηναν “μόνους και έρημους” τους ήρωες και αγωνιστές να μάχονται... τον βάρβαρο κατακτητή κάτι που συνέβη και με τον Κοσμά τον Αιτωλό. Όταν ξεκίνησε τις περιοδείες του ο Κοσμάς ο Αιτωλός από 250.000 Έλληνες στην Αλβανία είχαν μείνει 50.000. Στην Ήπειρο, Θεσσαλία, Μακεδονία, Θράκη μεγάλο μέρος του Ελληνισμού είχε εξισλαμισθεί. Οι πιο πολλοί είχαν σταματήσει να μιλάνε Ελληνικά. Οι διωγμοί, τα βασανιστήρια, τα παιδομαζώματα και η τυραννία των Τούρκων είναι γνωστή στους πολλούς και δεν υπάρχει χώρος να περιγραφεί και εδώ, απλώς τα υπενθυμίζουμε για να καταλάβουμε τι εννοούσε ο Άγιος όταν έλεγε ότι “το γένος έπεσε σε αμάθεια και η τύχη του, κατέτρωγε την καρδιά όπως το σκουλήκι τρώει το ξύλο”. Ρίξτε αγαπητοί μια ματιά και “περπατήστε” νοερά, κοντά, μαζί με τον Άγιο στα μέρη που δίδαξε για να πάρετε ένα μικρό “αντίδωρο” του έργου του.

Πού είναι σήμερα το Υπουργείο Παιδείας, οι καθηγη-

* Ιστορικά στοιχεία για τις συνθήκες εξόντωσης του λαϊκού εθνοδιαφωτιστή Κοσμά του Αιτωλού.

(Γ. Μουστάκη, περιοδικό ΔΑΥΛΟΣ, Ιούνιος 1996)

τές, οι ακαδημαϊκοί, οι πνευματικοί άνθρωποι να περπατήσουν κοντά στο λαό, “στον Έλληνα όπου γης”; Ποια μηνύματα φτάνουν στα Ελληνόπουλα μέσω των περιοδικών, εφημερίδων, βιβλίων και τηλεοράσεων; Ποιος Κοσμάς Αιτωλός θα σταματήσει τα “παζάρια” της Κυριακής και τις δοσοληψίες των παιδιών μας και το “αλισβερίσι με τους χαμαμάδες” –τηλεοπτικούς αστέρες– που ταΐζουν τα παιδιά μας “Μπράβο”, “Τσάο”, πίτσες, coca cola, τσίχλες, Μπάρμπυ, βιοχλαπάτσες, χελωνονιτζάκια, Μίκυ-μάους, αξύριστους καουμπόηδες και γελαδερά του Τέξας, βιαστές, εγκληματίες, πλαδαρούς καταναλωτές και άβουλους πολίτες;

Φίλοι αναγνώστες δώστε στα παιδιά μας άξια πρότυπα αρετής, ήρωες, ποιητές, φιλοσόφους, αγίους, μάρτυρες, δημιουργούς πνευματικούς που όντως είναι γεμάτη η Ελλάδα μας σ’ όποιο μέρος κι αν πάτε... Διδάξτε δάσκαλοι και καθηγητές τα παιδιά μας με τα παραδείγματα των καρπών του πνεύματος της ελληνικής γης. Μην αφήνετε τους αγίους μας να κοιτάνε απορημένοι τη νέα γενιά, απ’ τα τέμπλα στις εκκλησίες. Μην εγκαταλείπετε τα αρχαία ερείπια να πέφτουν στη γη μην έχοντας κάτι να πουν, μη καθλώνετε τ’ αγάλματα των ηρώων “ακίνητα” στις πλατείες, μην κάνετε βουβά τα ονόματα στις ταμπέλες των δρόμων χωρίς νάχουν “να δείξουν κάποια οδό να βαδίσουμε”.

Αγαπητοί Έλληνες πλούσιοι εφοπλιστές και έμποροι μεγαλομέτοχοι ή διευθύνοντες εταιριών μη σκορπάτε τα χρήματά σας μόνο σε εφήμερες χορηγίες καταναλωτισμού. Συνεχίστε το έργο του Κοσμά του Αιτωλού φτιάχνοντας ή ενισχύοντας σχολεία και τα ελληνικά γράμματα επειδή μόνο αυτός ο δρόμος αλλάζει τον κόσμο μας, κρατήστε “τη γλώσ-

σα ελληνική στις αμμουδιές του Ομήρου” όπως τραγούδησε ο Ελύτης και “για να μη πληγώνει άλλο η Ελλάδα” του Σεφέρη.

Τα σχολικά βιβλία και η ιστορία μας, που πρέπει να είναι γεμάτα με τους Έλληνες, δημιουργούς πολιτισμού, είναι παραγεμισμένα με άχρηστες αναφορές χωρίς ουσία και διδάγματα χωρίς τα μεγάλα ελληνικά πνεύματα χωρίς τους πολλούς μας ήρωες, τους αγίους μας, τους φιλοσόφους μας, τους μαθηματικούς μας, τους ιατρούς, τους διαφωτιστές, τους αστρονόμους, τους μεγάλους τραγωδούς και ρήτορες, για τους οποίους εκατομμύρια επισκέπτες απ’ τα πέρατα της οικουμένης έρχονται στην Ελλάδα... Είμαι σίγουρος πως κάποιοι ή κάποιος νέος Κοσμάς Αιτωλός θα βγει από τη νέα γενιά απαλλαγμένος από προκαταλήψεις, κομματικά και συμφέροντα, μυστικές υπηρεσίες και ανήθικες δεσμεύσεις και προδοσίες σε ξένους “προστάτες” και είμαστε σίγουροι πως θα βάλει τα πράγματα στη θέση τους και θα φανερώσει την αλήθεια δικαιώνοντας όσους κράτησαν το φως της Ελλάδος αναμμένο γενεά τη γενεά...

Λένε πως σε κάποια χωριά της Βορείου Ηπείρου ο Άγιος Κοσμάς ακούστηκε να λέει ότι “Οποιος Χριστιανός άνδρας ή γυναίκα υπόσχεται μέσα στο σπίτι να μη ξανακουβεντιάσει αρβανίτικα, ας σηκωθεί επάνω να μου πει και να πάρω όλα τα αμαρτήματά του στον λαιμό μου!” Ήταν πραγματιός πατέρας!

Σε απλή ελληνική γλώσσα εξηγούσε τι σημαίνει Ελλάδα, Ορθοδοξία, Αγία Τριάδα, Σταυρός, Εξομολόγηση, Γάμος, Βάπτισμα, Προσευχή, Νηστεία, Πίστις, Εορταί, Ιεροσύνη, Εργασία, Οικογένεια, Θάνατος...

Ο πολύς κόσμος, ο καταπιεσμένος λαός αγάπησε τον

πατρο-Κοσμά τον Αιτωλό και κατά χιλιάδες τον ακολουθούσαν αλλά και υπάκουαν στις συμβουλές του που είχαν διπλό απελευθερωτικό χαρακτήρα. Ο Εθνομάρτυρας ήθελε να αποτινάξει πάνω απ' τους Έλληνες το ζυγό της αμαρτίας και να τους κρατήσει στην ορθοδοξία – ορθοπραξία, αλλά και το ζυγό της πολύπλευρης εξουσίας που έπινε το αίμα του και αποτελείτο από Τούρκους, Εβραίους, Βενετσιάνους και Ελληνοπροδότες κοτζαμπάσηδες... Γύρω στους 50 ιερείς τον ηκολούθουν και 2 με 3 χιλιάδες λαός άκουε το κήρυγμά του κάθε φορά. Έπεισε πλουσίους και αγόρασαν 4.000 κολυμβήθρες να βαπτίζονται οι Χριστιανοί. Αγόρασε βιβλία, και πάνω από 40.000 μπόλιες-μαντήλια να σκεπάσουν τα κεφάλια τους οι γυναίκες, καθώς και σταυρουδάκια περί τας 500.000, τα οποία μοίραζε παντού. Ζήτησε από τους Χριστιανούς να βγάλουν απ' το κεφάλι τους τις μακριές φούντες και τα φέσια ακόμα να πουλάνε μόνοι τους τα προϊόντα τους, αντί να τα δίνουν “για ένα πιάτο φακή” στους Εβραίους οι οποίοι “μπροστά στα φλουριά γίνονται Τούρκοι” και “στην καρδιά τους αντί Χριστό έχουν χρυσό”. Γράφει ο Γιώργος Μουστάκης:

“Τα περίφημα χρυσογαϊτανοσειρήτια των Εβραίων εξαιτίας της πολεμικής του Πατροκοσμά έμεναν απούλητα, γράφει ο ιστορικός Περραιβός. “Όσαι εμπορικά αγορά έγινοντο καθ' όλην την Ελλάδα την ημέραν της Κυριακής, ο άγιος Κοσμάς τας μετέθετε στο Σάββατον”. Όλες αυτές οι περιοδείες, οι κινήσεις, ο διαφωτισμός, ο κοινωνικός έλεγχος είχαν ως αποτέλεσμα, το κέντρο βάρους του εμπορίου να μετατοπίζεται στα χέρια των Ελλήνων, και τελικά να μαθαίνουν κι αυτοί από καταναλωτές εβραϊκών εμπορευμάτων να γίνονται έμποροι της παραγωγής τους. Στις τοπικές αγο-

ρές, τα παζάρια, τα πανηγύρια, τις εμποροπανηγύρεις της Ηπείρου, της Δυτικής Μακεδονίας, ακόμη και της Αλβανίας άρχισαν να κυριαρχούν χριστιανοί μικροβιοτέχνες κι έμποροι. Έτσι άρχισε ν' ανθεί το μεσεμπόριο στην Άρτα, στα Γιάννενα, στην Πρέβεζα, στο Μπεράτι, στο Αργυρόκαστρο, στη Χειμάρρα, όπου το ελληνορθόδοξο στοιχείο επλεόναζε. Για όλα λοιπόν αυτά ο αγαπημένος των ραγιαδών έγινε ο αποδιοπομπαίος των κατεστημένων, των προυχόντων, των λεφτάδων. Οι χωρικοί, οι αγροποιμένες τον λάτρευαν και οι Εβραίοι των καταριόντουσαν”.

Στην Πρέβεζα οι Βενετσιάνοι μαζί με Εβραίους και Τουρκαλβανούς, τον εμπόδισαν βιαίως να μιλήσει δημόσια. Το ίδιο και στα Γιάννενα όπου εθίγοντο τα μονοπώλια στα κεριά, τυριά, λιβάνια, μετάξια, ασημικά κ.λπ.

Τον Άγιο τον κατηγόρησαν ως πράκτορα Ρωσίας εναντίον του Πασά και έκαναν συνεχώς το έργο του δύσκολο. Στη Λάρισα απελάθηκε και δεν μπόρεσε να πάει. Τίποτα όμως δεν σταμάτησε τον Πατρο-Κοσμά μέχρι που οι Εβραίοι Ηπείρου, Αλβανίας, Κέρκυρας, Θεσσαλίας, αποφάσισαν να ενωθούν και να τον σκοτώσουν.

Γράφει γι' αυτά ο πιστός μαθητής του εθναποστόλου Σάπφειρος Χριστοδουλίδης: “Επήγαν οι συμπίροι-ρουφιάνοι των Εβραίων και είπαν εις τον πασσάν του τόπου, πως ο ιερός Κοσμάς ήτο πράκτωρ από τους Μοσχόβους, δια να ξεπλανά τους ραγιαδες υπηκόους, δια να φέρουν από εκεί με την επανάστασίν των, το “ποθούμενον” και την ανατροπήν ως “ολετήρες” του σουλτανικού θρόνου. Αλλά δεν έμειναν εις τα λόγια, επέρασαν και εις δόλια και προδοτικά κατά του διδασκάλου έργα. Έστειλαν οι Εβραίοι πολλά πουγγία εις τον πασσάν, δια να τον εβγάλη από την ζωήν, όστις συμ-

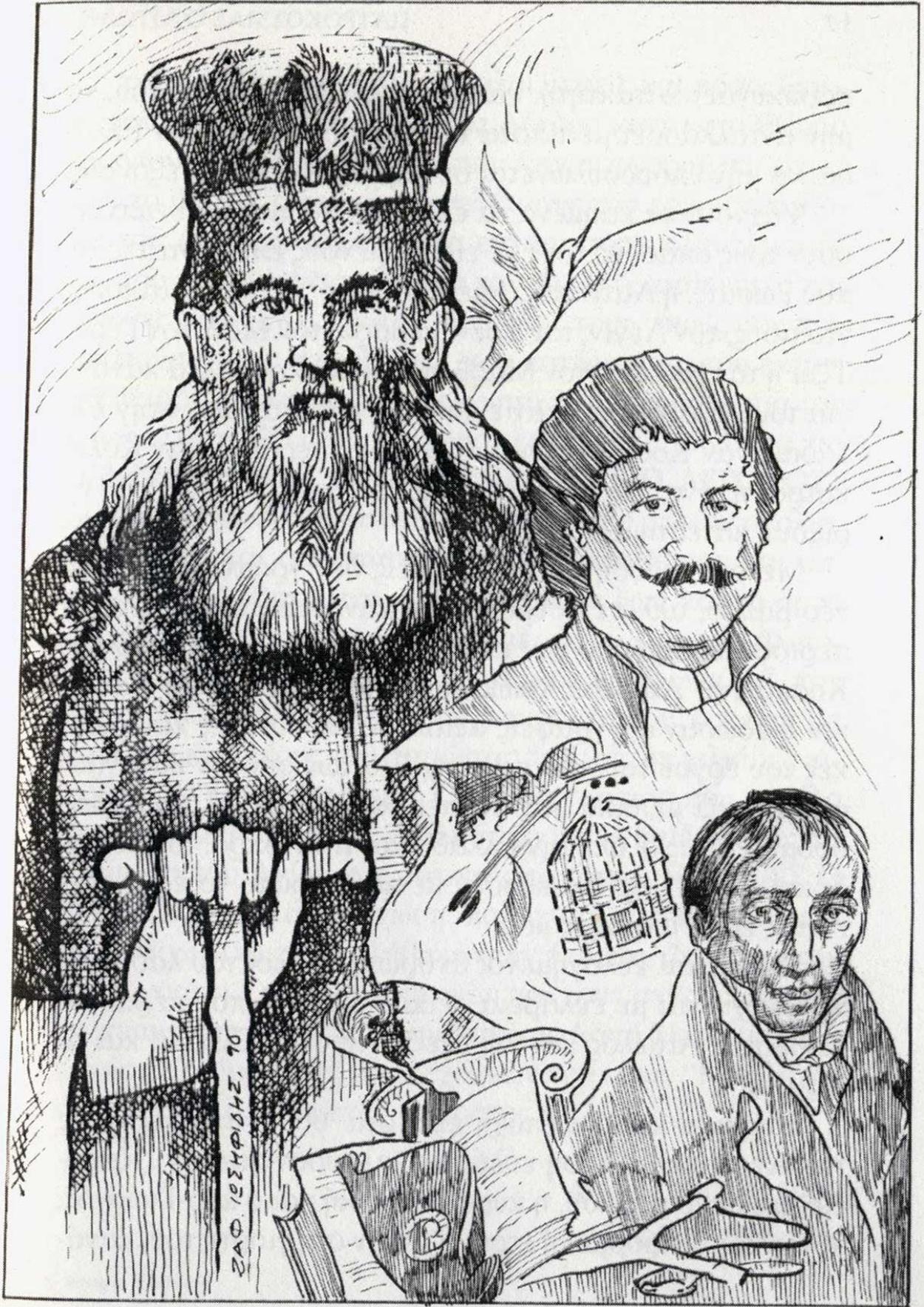
βουλευθείς με τον χόντζαν του, απεφάσισεν δια μέσου αυτού να τον θανατώση”.

Ένας άλλος ακόμη μαθητής και ακόλουθος του Πατροκοσμά, ο Ζήκο-Μπιστρέκης, αλβανικής καταγωγής, γράφει κατά λέξη: “Οι Εβραίοι της Συναγωγής έδωσαν πενήντα πουγγία εις τον Κουρτ πασσάν, διά να τον θανατώση στις 24 Αυγούστου 1779”: (Γ. Μουστάκης - ΔΑΥΛΟΣ 174 ΙΟΥΝΙΟΣ 1996).

“Έτσι σε μια από τις πιο δύστυχες εποχές που το ιερότατο σώμα της ορθοδοξίας μας έσταξε δάκρυ και αχνό αίμα, τόσο από το μαρτύριο, όσο κι από άρνηση της πίστης, ο πανάγιο Θεός από αγάπη και έλεος έστειλε ένα Εθναπόστολο και Εθνομάρτυρα τον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό για να σώσει τον τόπο...” (Μεταμόρφωση, περιοδική έκδοση συλλόγου “Μεταμόρφωση Σωτήρος - Τσουκαλάδες Παραβολάς Αγρινίου”).

Οι καιροί μας επιβάλλουν όλοι οι Έλληνες να μελετήσουν προσεκτικά το φαινόμενο ΚΟΣΜΑΣ ο ΑΙΤΩΛΟΣ τώρα που η υλιστική ειδωλολατρία, ο εγωισμός, η υποτίμηση αξιών, η δειλία, κυριαρχούν. Τα παιδιά μας θέλουν Ρήγα Φεραίο, Κοσμά Αιτωλό, Μακρυγιάννη, Κοραή, Παπαφλέσσα, Κολοκοτρώνη, να νιώσουν περήφανοι, να αναβαπτισθούν και να ξεδιψάσουν μακριά απ’ τα βρόμικα νερά των καναλιών της TV, που τους δίνει να πιουν Μίκυ-Μάους, Χελωνονιτζάκια, δρακουλάκια, Badman και αποκρουστικά εξωγήινα κατασκευάσματα λαών και ανθρώπων χωρίς πολιτισμό, χωρίς παρελθόν, χωρίς πολιτιστικά επιτεύγματα.

Τα παιδιά μας θέλουν ήλιο, θέλουν φως, θέλουν Ελλάδα. Θέλουν αξιοπρέπεια και ο Άγιος Κοσμάς δίδαξε όπου πέρασε αυτό ακριβώς: Να στέκεται ο Έλληνας ψηλά, να μη

προσκυνάει κατακτητή, να μην αλλάζει την πίστη του, να μην ανταλλάσσει με τίποτα την Ορθοδοξία και την Ελλάδα, να μην υποδουλώνεται σε καμμία τυραννική εξουσία.

Ψάχνουν τα καημένα τα ελληνικά κόμματα να εμπνεύσουν τους οπαδούς τους με εισαγόμενους επαναστάτες τύπου Ρωσίας, ή Λατινικής Αμερικής ή με “συμπτωματικούς” ντόπιους, τον Λένιν, τον Τσε-Γκεβάρα, τον Μάο, τον Γέρο-Τζιμ ή τον Nicola ή τον Μαρξ, που καλά και πολλά κάνανε για τους λαούς τους όταν έχουν στην πόρτα τους, στην Ελλάδα, έναν Κοσμά Αιτωλό, ένα Ρήγα Φεραίο, έναν Κολοκοτρώνη, ένα Μακρυγιάννη να ξεσηκώσει λαούς και να ρίξουν κατεστημένα...

Με την έκδοσή μας αυτή, εμείς δεν γράφουμε κάποιο νέο βιβλίο, αλλά επιθυμούμε να κάνουμε πιο προσιτή σε περισσότερο κόσμο την επικοινωνία τους με το έργο του Κοσμά του Αιτωλού, όπως το κατέγραψαν, το ανέλυσαν και διέδωσαν συγγραφείς αξιόλογοι, ερευνητές και κήρυκες του έργου του, ιδέες και σχόλια των οποίων καταγράφουμε μαζί με δικά μας συμπεράσματα. Οι χιλιάδες συνδρομητές μας σ’ όλη την Ελλάδα και την Κύπρο, του περιοδικού “ΝΑΙ” ας διαδώσουν με κάθε τρόπο το έργο του. Αυτός είναι ο στόχος μας.

Πιστοί και ευλογημένοι άνθρωποι απλοί του λαού μας προσεύχονται με ευλάβεια σε κάθε σημείο που πέρασε ο Κοσμάς ο Αιτωλός και κήρυξε πίστη στην Ελλάδα και το Χριστό.

Θυμάμαι κάποια εποχή εκεί στα '60-65 στις γειτονιές του Αγρινίου με πόση ευλάβεια μιλούσαν για τον Πατρο-Κοσμά οι γονείς μου, η κυρά Βασιλική και ο κυρ-Γιώργος, και με πόση προσμονή ετοιμάζονταν στη γιορτή του, μανά-

δες, καθηγητές, έμποροι, δάσκαλοι, ιερείς και πόσοι ξεκινούσαν για το Χωριό του Μέγα Δένδρο κοντά στο Θέρμο Αγρινίου. Είναι πολλοί αυτοί που έγιναν αφορμή να “βγει” αυτό το βιβλίο, αφορμή επανεξέτασης του έργου του Κοσμά του Αιτωλού και θέλω να ευχαριστήσω όλους αυτούς που μου γνώρισαν τον Κοσμά τον Αιτωλό, καθηγητές και γείτονες στην Αγία Τριάδα Αγρινίου, τους γονείς μου που “κρατούσαν” τις παραδόσεις, τον πατέρα μου, που έκτισε ένα μικρό “εικόνισμα” με πελεκητή πέτρα του Κοσμά του Αιτωλού στην Κλεισούρα μπροστά στην Αγία Ελεούσα και διάβαζε το βιβλίο “Ο ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ” του επισκόπου Αυγουστίνου Καντιώτη, του οποίου σχόλια, σημειώσεις και αποσπάσματα χρησιμοποιήσαμε και απ’ όπου ενημερώθηκα περισσότερο για τη ζωή και το έργο του μεγάλου εθναποστόλου, τον ιερέα π. Λάμπρο Φωτόπουλο της ενορίας “Κοσμάς ο Αιτωλός Αμαρουσίου”, που μετέφερε σε απλή γλώσσα τη βιογραφία του και που θα διανείμει ένα μέρος του παρόντος βιβλίου, σε χιλιάδες πιστούς. Την καθηγήτριά μου Ουρανία Λανάρα που μεγάλο έργο καλλιεργεί και με πολλούς τρόπους διαδίδοντας τα μηνύματα του Αγίου και δίνοντας το όνομα ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ σε κατασκήνωση, καλοκαίρι του 1996, να ευχαριστήσω όσους επιμελήθηκαν την έκδοση, ιδιαίτερα τον σκιτσογράφο Ζαφείρη Ιωσηφίδη και τους ανθρώπους της Interamerican Βαγγέλη Θωμόπουλου, Δ/ντή Marketing και Σωτήρη Τζούμα Δ/ντή Δημ. Σχέσεων που είπαν “ΝΑΙ” στην έκδοση αναλαμβάνοντας το κόστος της.

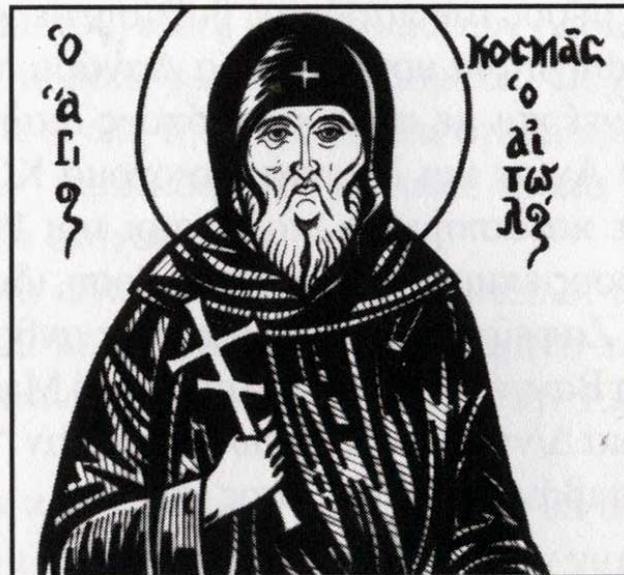
Αθήνα Ιούλιος 1996

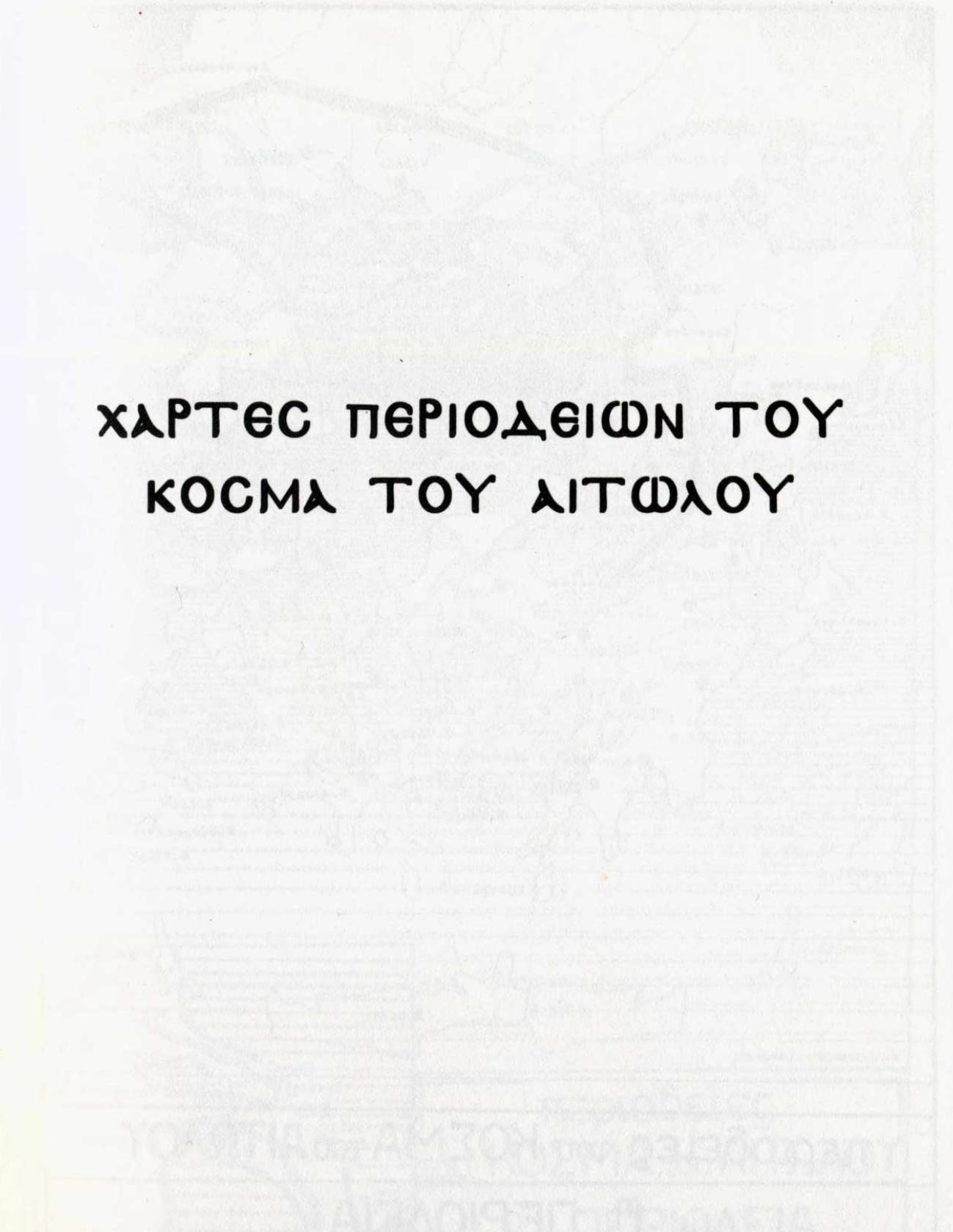
Ευαγ. Γ. Σπύρου.

Υ.Γ. Το μεγαλύτερο μήνυμα του Κοσμά του Αιτωλού για ίδρυση σχολείων όπου να μαθαίνουν ΧΩΡΙΣ ΠΛΗΡΩΜΗ γράμματα τα παιδιά, όσοι έχουν την οικονομική δυνατότητα, μπορούν να το επαναλάβουν ιδρύοντας και ενισχύοντας ελληνικά σχολεία σε όλη τη γη ή ιδρύοντας συλλόγους ή ομάδες του ελληνικού πολιτισμού στα μέρη που ζουν απόδημοι Έλληνες -όπου γης-.

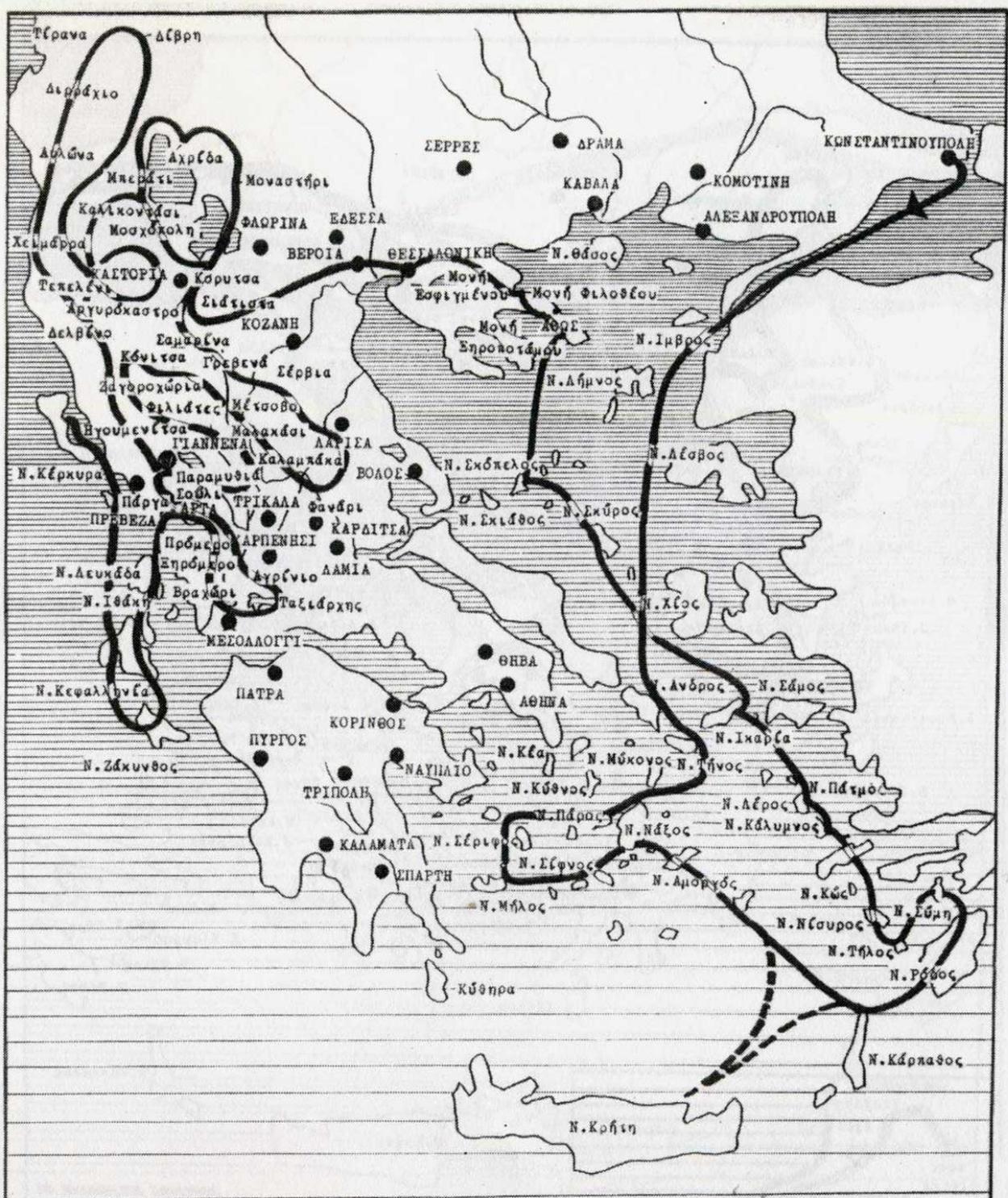
Ίσως είναι ένας τρόπος να μη χαθεί η φήμη και τ' όνομά τους. Άλλωστε ποιον θυμούμαστε και εμείς από τόσους περαστικούς σ' αυτή τη γη ανθρώπους; Μόνο αυτούς που υπηρέτησαν ιδέες όπως ο Κοσμάς ο Αιτωλός που έζησε το 1714-1779, κηρύχθηκε Άγιος και Ισαπόστολος από την ελληνική Εκκλησία το 1961 και τιμάται στις 24 Αυγούστου κάθε χρόνο.

Ε.Σ.

**ΧΑΡΤΕΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΩΝ ΤΟΥ
ΚΟΣΜΑ ΤΟΥ ΛΙΤΩΛΟΥ**

ΖΑΦΕΙΡΗΣ ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ. 96

ΠΕΡΙΟΔΕΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΑ ΤΟΥ ΑΙΤΩΛΟΥ

3^η ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ

1775 - 1777

